

Hər dəfə onunla zəngləşəndə və yaxud qarşılaşanda birmənalı olaraq bizi üzbəüz tanış edən, bir-birimizə doğmalaşdıran və bu gün Cənnətdə qərar tutan gözəl şairəmiz Fərqanə xanım Mehdiyevaya rəhmət oxuyuruq. Həqiqətən Fərqanə xanım hər kəsə qarşı bir ana, bir bacı doğmalığı yaşadırdı içində və bu ana, bacı sevgisini əsirgəməirdi heç kimdən. Ona görə də dünən olduğu kimi, bu gün də yeri görünür onun. Adı gələndə də hər kəs böyük sayqı və üzüntü ilə ruhuna dua oxuyur.

Bəli, bizi təbii ki, bir-birinin sözünü tanıyan adamları Fərqanə xanım tanış etdi, doğmalaşdırdı. Onun təqdimatı ilə imzasını tanıdığım Fəxrəddin Teyyubla dostluğumuzun, qardaşlığımızın bünövrəsi qoyuldu. Və biz bir-birimizin imzasını, sözünü daha çox arayıb axtarmağa, daha çox fikir bölüşməyə daxilən ehtiyac duyduq. Həmin o mənəvi tələbat da son nəticədə hansısa bir şeirin, bir yazının dünyaya gəlməsinə rəvac verdi. Elə buradaca xatırladım ki, Fəxrəddin müəllim sözü incələməyi, onun damarını tutmağı bacaran yazarlarımızdandı, şairlərimizdəndi. Yeni, istənilən şeiri oxuyanda və yaxud özü yazanda istəyir ki, oxucu şeirin bütün qatlarını görsün. Necə deyərlər, altından, üstündən xəbərdir olsun. Məhz bu səbəbdən də bər-bəzəyə, süni və pafoslu ifadələrə meyl etmir. Hətta biz fikir bölüşəndə dəfələrlə etiraf etmişik ki, söz dünyaya gələndə insanın ürəyində, ruhunda necə formalaşsıbsa, o cür gəlsə, daha gözəl olar. Yaranana yamaq vurmaq, bəzək vurmaq bu o vaxt qəbul olur ki, o əl işi olsun. Amma şeir və yaxud nəsr, rəsm əsərləri, musiqi əl işi deyil, onu ruhunla, ürəyinlə yaradırsan. Kənardan və yaxud sonradan ona müdaxilə edəndə o ilkinliyini mütləq mənada az da olsa itirir.

Bax, bu mənada mən Fəxrəddin Teyyubun yaradıcılığını izlədiyim bütün zamanlarda onun öz prinsiplərinə əməl etdiyinin canlı şahidi olmuşam və şahidiyəm. İstər birbaşa, yəni ünvanlı, istər hansısa bir məqamın, mənzerinin, hadisənin təsirindən yaranan, istərsə də ruhun, ilham pərisinin bədahətən ürəyində yaranışına təkən verdiyi şeirlərinin hamısında Fəxrəddin Teyyub öz baxış bucağına sadiq qalır. Bu isə onun oxucusunun (mənə görə - Ə.M.) qazancıdır. Çünki oxuduğunu, mütaliə etdiyini bütöv görür. Həm də bu bütövlük o ya-

rananın ilkin formasıdır. Bax, elə indi oxuduğum şeirində olduğu kimi:

**Axı saf qəlbimi niyə görmədin?
İşim əzəl gündən çıxıbdır daşdan.
Nə yaxşı zəngimə cavab vermədin,
Qoy bilim işimi, elə bu başdan.**

**Yol alıb gedirəm ömrün qışına,
Necə ürəyimin həvəsi olsun?
Nahaq çıxdım bacı axtarışına,
Çətin Fərqanənin əvəzi olsun.**

**Könlümə yatanı gözüm bilirəm,
Duyğusuz, qəlbimə yaman deyəcək.
Mən nəyi qazandım, özüm bilirəm,
Sən nəyi itirdin, zaman deyəcək.**

Təqdim etdiyim bu şeirdəki poetik coğrafiya, yeni fikrin istər qəlbə, istər ruhda, istərsə ömrün müxtəlif çalarlarında, həqiqət təsvir edilir. Özü də təsvirlə yanaşı, həm də etiraf olunur. Çünki uca Yaradan bütün varlıqları bir

nüsxədə, yeni tək yaradır. Deməli, biz də nəyi itiririk və yaxud həyat əlimizdən alırsa, o itirdiyimiz, o əlimizdən alınan da təkdir onun bənzəri var, əvəz edəni var. Amma o itirdiyimizin özü yoxdur.!

Yəqin siz də razılaşırsınız ki, Fəxrəddin Teyyub haqlıdır. Biz nəyi itirdik və yaxud itiririk, onun bütünlüyünü bizə zaman təkrar kino lenti kimi göstərib, faktı təqdim edib - buyur, bax! deyir. Məhz həmin o baxdığımız anda itkinin miqyasını, çəkisini, ölçüsünü, bir sözlə varlıq olaraq kimliyini anlayırıq.

Elə bu fikirlərin axarında mən dostumun ikinci bir şeirini də sizə təqdim edirəm. Burada həm mövzu, həm ruh, həm də an məsələsi bir-birinə çox yaxındır. Elə bil ki, bu şeirin ikisi də (təbii ki, mənə görə, mənim dərk etdiyimi görə - Ə.M.) eyni anda dünyaya gəlib, eyni anda yazılıb. Baxmayaraq ki, şeirlərin yazılma tarixləri arasında kifayət qədər zaman fərqi var. Amma zaman fərqi nə baxmayaraq mən oxucu olaraq Fəxrəddin Teyyubun hislərinin, duyğularının eyni simdə, eyni notda necə kökləndiyinin şahidinə çevrilirəm, onu dərk edirəm.

Həm də qəbul edirəm, razılaşıram. Çünki müəllifinin mövzuya baxışı, yanaşması və ifadə etməsi yaşananın, necə deyərlər cana, qana hopanın əks-sədasıdır.

Bir az da fikrimi aydınlaşdırsam, müəllif yaşadığını masasının üzərində yanaşı sərrib hər ikisinə baxa-baxa onlardan eyni aurayı, eyni təsiri özünə köçürüb. Bu eyniliyin arasındakı bağlılıqdan isə şair ustalığı ilə bir addım uzaqlaşmış. Və sonda indi oxuyacağınız şeir dünyaya gəlib:

**Səni düşünürəm, anıram yenə,
Sinəmdə döyünən ürək daş deyil.
Yol alıb gəlirəm qəbrin üstünə,
Yollar yorur məni, yaş o yaş deyil.**

**Yol boyu elə hey sızlayır ürək,
Duyğusuz nə kədər, nə də ah bilir.
Gedəndə Bakıdan Lənkəranadək
Mən nələr çəkirəm, bir Allah bilir.**

**Neynim, dolan deyil həsrət xurcunu,
Nə vaxtdır talandır, talan ürəyim.
Qaytara bilməyir ana borcunu
Mənimlə yollarda qalan ürəyim.**

Yəqin ki, mənimlə razılaşırsınız. Şair ürəyinin yaşantısı... Şair ruhunun pıçiltısı olan bu şeirdə də əvvəl söylədiyim bütün çalarlar özünü bürüzə verir. Orda da yeni, birinci şeirdə də Allahın bütün varlıqları bir nüsxə yaratdığı kimi həmin varlıqların ən möhtəşəmi olan ananın da müqəddəsliyi, təklisi ona oğul, övlad sevgisinin bütünlüyü şair qələmi ilə şeirləşib, misralanıb. Ürək itirdiyi doğması üçün, tanıdığı adam üçün, unuda bilmədiyi anlar üçün, məkanlar üçün, dünən üçün necə sızlayırsa, ana üçün də, annalı günlər üçün də bu cür ağrını özünün təkə ürək yarası yox, həm də ürək parası hesab edir. Cənnət anaların ayaqları altından olan ana üçün oğul, övlad indiki məqamda həm də şair göynərtisi bu şeirə çevrilib, şeirləşib.

Mən Fəxrəddin Teyyubun bu iki şeirinin timsalında bir məqamı qabartmaq niyyəti, məramı ilə yazdım bu fikirlərimi. Həmin məqsəd də, niyyət də biganəlikdən, laqeydlikdən, aldığım, çəkdiyim ağrılardan bir az uzaqlaşmaq olub. İstəmişəm ki, məhz dostumun bu iki şeirinin işığında bir az çəkilim, aralanım, necə deyərlər uzaqda dayanım, məni duymayanlardan, duymaq istəməyənlərdən. Hər halda bu istəyimin yəqin ki, kiməsə zərəri olmayacaq. Və elə bu inanca da hər kəsə dəyərli olmaq və dəyər verməyi bacarmaq istəyimi çatdırıram.